

**Schreiner, Klaus.**  
**Fundamentals of museology.**  
**On the theory and**  
**methodology of collecting,**  
**preserving, decoding and**  
**utilizing musealia,**  
**Waren, 1985, pp. 1—95**

**Branka Šulc**

*Muzejski dokumentacioni centar  
Zagreb*

Sukladno temeljnim načelima međunarodnih pravila ICOM-a (ICOM-ovog komiteta za muzeologiju), o potrebi ustanovljavanja muzeologije kao znanstvene discipline i poticanju muzeoloških istraživanja kao i prezentiranju teorijskih i metodoloških okvira te discipline, radna je grupa za muzeologiju, predvođena Dr Klausom Schreinerom provela takova istraživanja u DR Njemačkoj a publikacija Osnovi muzeologije jedna je iz serije priručnika za muzealce i studente post-diplomskog studija muzeologije u toj zemlji.

K. Schreiner je svoja predavanja za studente znatno proširio i pripremio kao sveobuhvatni pregled razvoja muzeologije u povijesnom kontekstu sa preglednim, sažetim, prikazom rada muzeja u DR Njemačkoj.

U devet temeljnih poglavlja, od onog o povijesti muzeja, oblikovanja muzejskih zbirki i njihovoj zaštiti, preko opsežnijeg uvida u postojeće teorije i metodologije katalogiziranja i istraživanja samih muzealia, autor se bavi i specifičnim poslovima muzeja — od obrazovnih aktivnosti do priprema i organizacije izložaba. U poglavlju o instituciji muzeja i njegovoj društvenoj funkciji prvo se definira pojam muzeja a potom slijedi klasifikacija muzeja i mreže muzeja. Jedna od klasifikacijskih kategorija za muzeje je podjela na 4 tipa — muzeje historije, prirodoslovne, umjetničke i tehničke muzeje. Osnovni se tipovi potom dijele na niz podgrupa. Nadalje, muzeji se u DR Njemačkoj svrstavaju i u kategorije u odnosu na oblik muzeja, društvenu važnost, kulturnu politiku i dr. Slijedi opis osnovnih funkcija muzeja, principi rukovođenja i planiranja rada muzeja u DR Njemačkoj te poglavlje o tome kako muzeji mogu pomoći u očuvanju mira i unapređenju međunarodnog razumijevanja sukladno brojnim ICOM-ovim i Unescovim rezolucijama i preporukama.

Nastojeći pojasniti područje muzejskog djelovanja/muzeologiju autor na kraju publikacije daje instruktivan pri-

jedlog klasifikacijskog sistema za to područje.

Ovom publikacijom K. Schreiner nastavlja promoviranje muzeoloških tema u seriji do sada štampanih priručnika kao što je to: Uvod u muzeologiju — doprinos teoretskoj osnovi muzejskog rada iz 1982., Povijest muzeologije, štampano 1983, Muzeološki pojmovi: Izbor, 1982. godine i Osnove muzeologije (na njemačkom jeziku) iz 1984.

Takove su publikacije, štampane u offsetnom obliku, osnovom svakog studijskog pristupa području muzejskog rada i muzeologiji uopće i dobar primjer za izradu priručnika nastavnog pomagala također, i u našim okvirima posve nedostatnih publikacija te vrsti.

**Crnobrnja, Nikola A. Novac**  
**sa područja Zemuna do 1521.**  
**godine. izd. Muzej grada**  
**Beograda. Serija — Zbirke i**  
**legati, katalog XVI, Beograd,**  
**1984. str. 1—141, ilustr.**  
**Urednik: Miša Filipović**

Katalog »Novac s područja Zemuna do 1521. godine« šesnaesta je knjiga u seriji edicije Kataloga zbirki i legata koju je prije nekoliko godina pokrenuo Muzej grada Beograda s namjerom da i široj, a ne samo stručnoj, javnosti prezentira i približi dio kulturnih i povijesnih vrijednosti vlastitih fundusa.

Numizmatička je zbirka jedna od najbrojnijih u Muzeju grada Beograda, s oko 30 000 komada, u okviru koje su uglavnom novčani nalazi s područja grada Beograda, a u katalogu je obrađen samo novac koji potječe iz Zemuna i njegove okoline. Najveći dio fonda novca toga područja sakupljen je od 1954. do 1968. godine, kada je Narodni muzej u Zemunu bio samostalna institucija i vršio niz rekonosciranja i arheoloških istraživanja te prikupio niz novčanih nalaza. Dakako, i nakon integracije s Muzejem grada Beograda, ta aktivnost ne jenjava a prezentirana publikacija lijep je doprinos i svojevrzni sažetak dosadašnjih dosega u prikupljanju i obradi građe sa zemunskog područja koja se u muzeju vodi kao zasebna cjelina.

Autor dijeli katalog na pet osnovnih poglavlja s opsežnim uvodnikom u ko-

jem ukazuje na literaturu koja se odnosi na obrađivano područje, dosadašnja arheološka istraživanja uz pregled nalaza ostava na tome području sve do turskih osvajanja. Slijedi prikaz novca iz vremena Skordiska, cjelina o rimskom novcu, zatim o srednjovjekovnom novcu — od Seobe naroda do turskog prodiranja na područje Srijema s pregledom bizantskog, srpskog, venecijanskog i ugarskog novca. U posljednjem je poglavlju dragocjeni katalog novca koji u okviru kataloških jedinica teče in continuo. Obrada je vršena u više alineja koje obuhvaćaju nominal, metal, inventarni broj, mjesto nalaza, težinu, prečnik, literaturu i kovnicu.

Ovdje prezentirani novac tek je dio poznatih nalaza od kojih se dio nalazi i u brojnim jugoslavenskim muzejima kao i u Nacionalnom muzeju u Budimpešti. Za očekivati je da se objavljivanjem muzejskih fondova u nas zaokruži i cjelina novčanih nalaza zemunskog područja a ovaj je Katalog svojim znanstvenim i stručnim nivoom poticajan za takav rad.

B. Š.

**Czajkowski, Jerzy. Muzea na**  
**Wolnym Powietrzu Europie.**  
**izd. Muzeum Budownictwa**  
**Ludowego w Sanoku.**  
**Rzeszow — Sanok, 1984, pp.**  
**1—431, ilustr.**

Muzej na otvorenom temom je ove opsežne publikacije koja po prvi put prezentira tzv. skansenologiju kao praktičnu znanost sa svojom metodologijom temeljenom na iskustvima koja rastu sukladno porastu broja muzeja na otvorenom. Ta kompleksna metodologija koristi znanja i humanističkih i tehničkih struka, a ponajprije je uključuje u dio muzeologije.

Naslov korišten za ovu knjigu označava da se radi o muzejima u kojima se arhitektonski objekti tretiraju kao izložci na otvorenom. Opći pojam muzej na otvorenom korespondira u značenju s njemačkim pojmom »Freilichtmuseum«, francuskim »musee de plein air«, u slavenskim zemljama i etnopark te često »Skansen«, po etnografskom muzeju na otvorenom prostoru u blizini Stockholma.

U većem se broju etnoparkova u svijetu izlažu prvenstveno originalni objekti koji predstavljaju kulturno histo-

rijske spomenike a pokadšto se primjenjuju i rekonstrukcije i izlaganje kopijā, uz nastojanje da objekti ostanu *in situ* u kulturnoj, geografskoj, ekološkoj i dr. sredinama.

U okviru odjeljka o povijesti razvoja skansen muzeologije korijeni se utvrđuju s krajem 18. st. i pravi razdioba počam od ideje Arthura Hazeliusa s kraja 1870tih, čiji je muzej Skansen otvoren 1891. za publiku, a time oficijelno inaugurirana i nova grana muzeologije, sve do 1918. Slijedi dalji razvoj takvih muzeja od 1919. do 1958. i napokon od 1959. godine do danas.

Od značaja je i klasifikacija muzeja na otvorenom prema vrstama i tipovima muzeja na otvorenom u okviru koje je uključena i razdioba na arheološke muzeje na otvorenom, etnograf-

ske kao i ona kojima se prezentiraju određene grane ekonomije primjerice pčelarstvo, vrtlarstvo, ribarstvo i dr. Opsežno se prezentiraju i posebni aspekti muzeja na otvorenom, teorijski razvoj skansen ideje, važnost i funkcija muzeja na otvorenom, muzeji na otvorenom u evropskim zemljama, diseminiranje skansen ideje izvan Evrope i dr. Unutar prezentacije evropskih muzeja na otvorenom, pregledno se tabelama i mapama te brojnim ilustracijama daju recentne slike rasta i razvoja tih muzeja. Jugoslavija je predstavljena kao zemlja u kojoj je 10 muzeja na otvorenom osnovanih od 1960. do 1979. godine s napomenama o planiranim izgradnjama jugoslovenskih etnoparkova poput onog na Avali i pokraj Sarajeva. Očigledno je autor nastojao dati što potpuniju sliku

stanja a značajna je podjela takvih muzeja prema veličini zemljišta na kojemu se nalaze — od onih malih na 0,5 ha do gigantskih na 250 ha, kojih je i najmanji broj. Vrlo mali skanseni su pretežno u skandinavskim zemljama dok se u ostalim evropskim zemljama najviše nalaze na površini od 14 do 30 ha.

Napose se u knjizi inzistira na potrebnom razlučivanju definicije tehnološkog muzeja i muzeja na otvorenom koji su tehničkog karaktera.

Uz opsežnu bibliografiju, opsežne sažetke na njemačkom, francuskom, engleskom i ruskom jeziku, popisom 145 ilustracija, izdanje jest jedan od nezaobilaznih priručnika svakom stručnjaku koji želi dobiti informacije o povijesti i dosezima s ovoga područja.

B. Š.

## Izbor iz domaćeg tiska — Selection from the domestic press

### Iz hemeroteke Muzejskog dokumentacionog centra

Branka Šulc

*Muzejski dokumentacioni centar, Zagreb*

Izborom anotiranih bibliografskih jedinica za razdoblje od srpnja do prosinca 1984. godine prema ICOM-ovoj muzeološkoj klasifikaciji obuhvaćene su slijedeće teme: novi stalni postavi i izložbeni prostori (154.2), obnavljanje muzejskih zgrada i prostora (127.5), historijat muzeja (5), međunarodni kongresi (1.6), skupovi, savjetovanja (1.512), muzejske publikacije (L5 i 190), prijedlozi i diskusije (2.2), donacije (133.2), privatne zbirke (200), međunarodne izložbe (1.8).

#### 154.2

T. P. Muzej Cetinske krajine. »Slobodna Dalmacija«, Split, 1984, (10.9), str. 12. Informacija o otvorenju preuređenog Muzeja Cetinske krajine u Sinju u okviru kojeg se zbirka prezentira razdoblje od prehistorije do novije povijesti i NOR-a.

#### 154.2

(G. B.). U Arheološkom muzeju Splita. Nova izložbena dvorana? »Slobodna Dalmacija«, Split, 1984, (29.9), str. 10. U Arheološkom muzeju Splita planirano je uređenje izložbene dvorane u okviru koje bi se postavljale manje izložbe iz fundusa i one iz ostalih arheoloških muzeja Jugoslavije. Otvorenje prostora planirano je u povodu 50. godišnjice smrti arheologa don Frane Bulića.

#### 154.2

Roš, Katja. Likovni zaklad v planinskih samotah. Freske so lajšale trpko resničnost. »Delo«, Ljubljana, 1984, (27.10), str. 21.

Šira informacija o osnutku zbirke skinutih fresaka s gospodarskih objekata i seoskih kuća s područja Ildrije i Tolmina koja se nalazi u Mestnom muzeju Ildrije.

#### 127.5

Bogunović, Uglješa. Obnovljen Etnografski muzej. »Politika«, Beograd, 1984, (24.11), str. 9, ilustr.

Zgrada Etnografskog muzeja u Beogradu je nakon višegodišnjih sanacija i rekonstrukcije te novog postava ponovo otvorena za javnost. Opširan prikaz osnutka Muzeja i radova na uređenju i novom postavu.

Muzej sada raspolaže s više nego dvostrukim prostorom — 5640 četvornih metara a sam izložbeni prostor ima 1761 m<sup>2</sup>. Otvorenjem Muzeja obilježena je i 80. godišnjica od prve stalne izložbe te 40. godišnjica rada muzeja u oslobođenom Beogradu.

#### 5

Relić, N. Sto godina Gradskog muzeja u Somboru. Jedinstvena zbirka. »Politika«, Beograd, 1984, (21.12), str. 13.

Povodom obilježavanja stote godišnjice Gradskog muzeja u Somboru, jedne od najstarijih institucija u Vojvodini, vođen je razgovor s direktorom toga muzeja. Sažeti prikaz nastanka i razvoja muzeja, zbirki i današnje djelatnosti.

#### 1.512

(Tanjug). Savjetovanje o spomen-obilježjima. Djela trajne vrijednosti. »Vjesnik«, Zagreb, 1984, (30.6), str. 4.

U Kumrovcu je održano savjetovanje o aktualnim pitanjima u oblasti spomenika i spomen-obilježja narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije naroda i narodnosti Jugoslavije. Analizirana su idejno-politička i kulturno-povijesna pitanja ve-

zana za problematiku zaštite, financiranja, očuvanja i predstavljanja spomeničkih obilježja i memorijalnih muzeja i zbirki.

#### 1.6

(AFP). Kongres prijatelja muzeja. »Vjesnik«, Zagreb, 1984, (5.7), str. 11. Peti međunarodni kongres Svjetske federacije muzeja, osnovane 1975. godine, održan je u sjedištu UNESCO-a u Parizu.

Raspravljalo se o četiri teme: stvaralaštvo, pokroviteljstvo, komunikacija i mjesto muzeja u gradu. Federacija danas okuplja više od 600 društava prijatelja muzeja u 23 zemlje.

#### 1.512

(G. B.). Znanstveni pristup. »Slobodna Dalmacija«, Split, 1984, (31.7), str. 9.

Program koji je donio počasni odbor za obilježavanje 50. godišnjice smrti arheologa don Frane Bulića u Splitu obuhvaća niz savjetovanja, izložaba i sustavnijeg rada na tiskanju sabranih djela ovoga znamenitog arheologa.

#### 1.512

— Znanstveni skup arheologa. »Slobodna Dalmacija«, Split, 1984, (1.10), str. 9. Hrvatsko arheološko društvo i Dubrovački muzej organizirali su u Dubrovniku znanstveni skup na temu »Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području«.

#### 1.512

V. M. Kongres arheologa Jugoslavije. »Politika«, Beograd, 1984, (10.10), str. 12.

Dvanaesti kongres arheologa Jugoslavije održan je u Novom Sadu na temu »Odbrambeni sistemi od praistorije do srednjeg vijeka«, dok je tema godišnje skupštine Saveza arheoloških društava Jugoslavije bila »Mjesto i uloga arheologije u suvremenom društvu«.